

**SLOVENŠČINA KOT DRUGI
IN TUJI JEZIK V IZOBRAŽEVA-
NJU – 3. mednarodna znanstvena
konferenca Slavistični znanstveni
premisleki**

Na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru je 20. 11. 2019 potekala 3. mednarodna znanstvena konferenca *Slavistični znanstveni premisleki z naslovom Slovenščina kot drugi in tuji jezik v izobraževanju*. Mednarodno znanstveno konferenco sta organizirala Oddelek za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete Univerze v Mariboru in Slavistično društvo Maribor.

Na konferenci smo zaradi aktualnosti in posledično vse večjih potreb po usvajanju slovenščine kot nematerne jezika z vidika najsodobnejših didaktičnih, jezikoslovnih, kulturoloških in literarnovednih pristopov osvetlili pomen in vlogo slovenščine kot drugega in tujega jezika v izobraževanju.

Zakonodaja, ki vključuje tudi člene o učečih se priseljencih, priseljenkah, je splošna in šolska. V skupino splošne zakonodaje sodijo mednarodni dokumenti in splošna slovenska zakonodaja: *Ustava Republike Slovenije* (2006), *Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije* (2002), *Zakon o azilu* (2006) in *Zakon o tujcih* (2009, 2011). V skupino šolske zakonodaje sodijo *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju* (2011), *Zakon o osnovni šoli* (2006), *Zakon za uravnoteženje javnih financ* (2012) in *Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja* (2013); v to skupino sodijo še *Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji* (2007), *Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah* (2009), *Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrte in šole* (2012), ki pa

niso zakonsko obvezujoče. Slovenija je tudi podpisnica dokumenta osmih *Ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje: evropski referenčni okvir* (UL EU 2018/C 189/8).

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju (2011) je dokument, ki vsebuje načela, cilje in strateške usmeritve vzgoje in izobraževanja, najprej splošna, v nadaljevanju po stopnjah šolanja (vrtec, osnovna šola, srednja šola), v posebnem poglavju se načela, cilji in strategije nanašajo tudi na otroke priseljence ter na otroke, rojene v Sloveniji, katerih materinščina ni slovenščina. Posebej pomembna je uzaveščenost o rabi jezikov v vzgoji in izobraževanju: slovenščina kot prvi in drugi jezik, materinščina in tuji jeziki (prav tam: 33–35). Spoštovanje vseh otrok, katerih materinščina ni slovenščina, se kaže predvsem v načelu spodbujanja medkulturnosti, saj je zavedanje o obči kulturni dediščini temeljni pogoj za sprejemanje in spoštovanje pluralizma kultur.

Tematska področja, s katerimi smo se ukvarjali na *Slavističnih znanstvenih premislekih 2019* in smo jih obravnavali skozi štirideset referatov, so bila: Slovenščina kot drugi in tuji jezik v germanskem, južnoslovanskem, romanskem in madžarskem svetu; Slovenska književnost na slavistikah v germanskem, južnoslovanskem, romanskem in madžarskem svetu; Slovenščina v primerjavi s tipološko in genetsko (ne)sorodnimi jeziki; Vloga književnih besedil pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika; Vloga strokovnih in poljudnoznanstvenih besedil pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika; Učbeniška gradiva za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika skozi čas; Dvo- in večjezični avtorji ter avtorice pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega

jezika; Sodobni pristopi, metode in nove tehnologije v poučevanju in usvajanju slovenščine kot drugega in tujega jezika (na osnovnih in srednjih šolah ter gimnazijah, na univerzi ipd.); Slovenska kulturna dediščina pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika; Kulturološki in ekološki tematski sklopi pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika; Vloga arealov pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika.

Konferenca, ki se je udeležilo 47 uveljavljenih domačih in tujih referentov in referentk iz Slovenije ter Avstrije, Hrvaške, Madžarske, Srbije, Makedonije, Češke, Poljske in Ukrajine, je bila zaključena ob 18. uri.

Po slovesni otvoritvi konference je udeležence in udeleženke v konferenčno delo kot plenarni predavatelj uvedel akademik red. prof. dr. Marko Jesenšek s predavanjem *Evropske smernice za jezikovno izobraževanje*, v katerem je spregovoril o načrtovanju in izvajanju jezikovnega izobraževanja kot pomembnem delu slovenske jezikovne politike. Poudaril je, da je *nujno*, da vzgoja in izobraževanje v Republiki Sloveniji potekata v slovenščini, jezikovno izobraževanje od vrtca do univerze in vseživljenjsko učenje pa morata biti usklajeni z ustreznimi zakoni (*Zakonom o javni rabi slovenščine, Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko* (upoštevajoč tudi *Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje in Akcijski načrt za jezikovno opremljenost*)) in evropskimi smernicami za jezikovno izobraževanje. Slovenščina se pri tem pojavlja v vlogi tako učnega kot strokovnega jezika, učnega predmeta, drugega in tujega jezika ter jezika Slovencev, ki ne živijo v Republiki Sloveniji. Zaradi neustrezne pripravljenosti Evropske zveze (in Slovenije) na begunski val

in prihode številnih tujcev vprašanje izobraževanja in vključevanja otrok beguncev ter priseljencev v redni program izobraževanja po letu 2017 ni sistemsko rešeno. Slovenija si (zasilno) pomaga s *Strategijo vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji* iz leta 2007 in *Smernicami za izobraževanje otrok priseljencev v vrtcih in šolah* iz leta 2012 ter z dve leti starim dokumentom o vključevanju otrok priseljencev v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem (2017). Plenarni predavatelj je izpostavil, da težave, do katerih prihaja pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika, niso ustrezno rešene, vse prepogosto pa se skrivajo za evropskimi frazami, ki se slabo in/ali neprimerno uresničujejo. V referatu so bila tako analizirana izhodišča za jezikovno politiko Sveta Evrope (Languages are a fundamental aspect of people's lives and the democratic functioning of society) in usmeritve Evropske komisije glede jezikovnega izobraževanja v Evropski zvezi, tudi strateški okvir za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju. Pomemben del referata pa je plenarni predavatelj namenil še izpostavitvi ozaveščanja problematike pri študentih in študentkah, ki bodo kot prihodnji rodovi izpostavljeno problematiko reševali, reševale. Kot primer je navedel predmet Evropske smernice za jezikovno izobraževanje, ki ga plenarni predavatelj predava na Oddelku za slovanske jezike in književnosti FF UM in študentom ter študentkam ponuja raznolika znanja in razumevanja obravnavanega področja, saj je še kako pomembno, da so študenti in študentke s tovrstnim vedenjem seznanjeni, seznanjene, ga razumejo in so ga zmožni, zmožne tudi kvalitetno uporabiti (razumevanje in zmožnost uporabe temeljnih

pojmov, kot so prvi jezik, drugi jezik, tuji jezik, domači/tuji govorec, enojezičnost : večjezičnost; enokulturnost : večkulturnost; manjšinski : večinski jeziki; poznavanje modelov jezikovne zmožnosti; zavedanje pomena medkulturne komunikacije; poznavanje evropskih smernic v načrtovanju jezikovnega izobraževanja in evropskih (ter slovenskih) institucij, ki te smernice določajo; poznavanje različnih pristopov k jezikovnemu pouku v Sloveniji in zmožnost njihove analize; razumevanje pojma jezika z manj številnimi govorci in govorkami ter zavedanje pomena polne funkcionalnosti jezika (slovenščine); poznavanje in zmožnost uporabe dokumentov za opis ravni jezikovnega znanja v Evropski zvezi in Sloveniji; primerjanje jezikovnopolitičnih smernic v jezikovnem izobraževanju, presojanje njihovega uresničevanja v praksi in nadgrajevanje tega).

Bogat celodnevni program, ki je po plenarnem predavanju potekal v dveh

sekcijah, znotraj katerih so bile umeščene jezikoslovne, jezikovnodidaktične, književnodidaktične in literarnovedne vsebine, je prinesel veliko zanimivih referatov pa tudi konstruktivnih diskusij ter novih spoznanj in zaključkov, skozi katere smo referenti in referentke osvetlili pomen ter vlogo slovenščine kot drugega in tujega jezika v izobraževanju ter odgovorili na marsikatero odprto vprašanje. Pri tem so bili upoštevanj najsodobnejši didaktični, jezikoslovni, kulturološki in literarnovedni pristopi, pri čemer je bilo večkrat še posebej izpostavljeno spoštovanje vseh, katerih materinščina ni slovenščina, kar se kaže predvsem v načelu spodbujanja medkulturnosti, saj je zavedanje o obči kulturni dediščini temeljni pogoj za sprejemanje in spoštovanje pluralizma kultur.

**Simona Pulko,
Melita Zemljak Jontes**

*Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru,
simona.pulko@um.si, melita.zemljak@um.si*